

Sygn. akt VII U 912/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 lipca 2017 r. w Warszawie

sprawy H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 4 kwietnia 2014 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej H. K. prawo do wcześniejszej emerytury (z warunków szczególnych) od dnia 1 marca 2014 r.

UZASADNIENIE

H. K. w dniu 30 kwietnia 2014 r. wniosła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 4 kwietnia 2014 r., znak: (...). Odwołująca wniosła o przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury (k. 2 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi

na odwołanie z dnia 28 maja 2014 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. W ocenie organu rentowego ubezpieczona nie udokumentowała żadnego okresu pracy

w warunkach szczególnych. Oddział nie uznał za udowodniony okres zatrudnienia odwołującej w (...) S.A. od dnia 5 września 1978 r. do dnia 13 marca 1987 r. oraz od dnia 1 maja 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., ponieważ nie przedłożyła świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, natomiast ww. dokument z dnia 30 czerwca 2000 r. nie zawiera informacji, w jakich okresach pracowała na poszczególnych stanowiskach (k. 3-4 a. s.).

W oparciu o opinię biegłego sądowego J. P., Sąd wydał wyrok w dniu

10 grudnia 2014 r. oddalający odwołanie ubezpieczonej od zaskarżonej decyzji organu rentowego (k. 67 a. s.).

Od wyroku odwołująca złożyła apelację w dniu 11 lutego 2015 r. zaskarżając

go w całości. Apelująca wskazała na sprzeczność w ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji oraz oparła się na nowych dowodach, które nie były dla niej dostępne przed publikacją orzeczenia (k. 89-90 a. s.).

Po rozpoznaniu środka zaskarżenia, Sąd Apelacyjny w Warszawie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W wytycznych Sąd Okręgowy został zobowiązany przy ponownym rozpoznaniu sprawy do dopuszczenia dowodu z przesłuchania w charakterze strony odwołującej w celu ustalenia okoliczności spornych pomiędzy stronami, charakteru wykonywanej pracy w (...) S.A., zajmowanych stanowisk i wymiaru czasu pracy na poszczególne zajmowanych stanowiskach, ponownie do dopuszczenia dowodu z przesłuchania w charakterze świadków J. M. i J. T.

oraz do dopuszczenia dowodu z przesłuchania w charakterze świadków zgłoszonych w apelacji, tj. H. Ś. i A. P.. Ponadto tutejszy Sąd dokona analizy akt osobowych ubezpieczonej pod kątem zajmowanych stanowisk i odniesie charakter wykonywanej przez nią pracy do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz zwróci się do Ministerstwa Gospodarki o nadesłanie innych aktów prawnych, tj. zarządzeń resortowych obowiązujących przed dniem 7 lipca 1987 r. Jednocześnie Sąd winien mieć na uwadze świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2000 r., gdzie (...) S.A. wykazało okresy nieskładkowe w liczbie 50 dni z tytułu choroby i 145 dni z tytułu opieki, bez wskazania konkretnych okresów. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji uznał okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lat, 8 miesięcy i 3 dni, przy czym w okresie od dnia 14 marca 1987 r. do dnia 30 kwietnia 1989 r. w wymiarze 2 lat, 1 miesiąca i 18 dni odwołująca korzystała z urlopu wychowawczego, który nie podlega wliczeniu do pracy w szczególnych warunkach. W związku z powyższym Sąd winien również zająć stanowisko w odniesieniu do pozostałych okresów nieskładkowych (k. 122 i 125-148 a. s.).

Sąd w postanowieniu z dnia 10 marca 2017 r. dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego sądowego ds. BHP J. P. celem ustalenia, czy praca wykonywana przez odwołującą w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) wykonywana była w warunkach szczególnych z uwzględnieniem zebranej dokumentacji, w tym wnioskowanych przez biegłego sądowego zarządzeń Ministra Przemysłu Chemicznego, a także zeznań świadków przesłuchanych w sprawie oraz odwołującej (k. 211 a. s.).

W piśmie procesowym z dnia 26 maja 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że hipotetycznie wyliczony staż ubezpieczonej w warunkach szczególnych wyniósł 16 lat, 10 miesięcy i 4 dni. Organ rentowy nie zgodził się ze stanowiskiem biegłego ds. BHP, zgodnie z którym w okresie od dnia 2 października 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. odwołująca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w warunkach szczególnych, ponieważ pracowała w wymiarze niepełnego etatu, tj. 36 godzin tygodniowo (k. 233-234 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. K., urodzona w dniu (...), złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 21 marca 2014 r. wniosek o emeryturę (k. 1 a. e.).

Zgodnie ze świadectwem pracy z dnia 30 czerwca 2000 r. wystawionym przez Przedsiębiorstwo (...) S.A., H. K. była zatrudniona w okresie od dnia 5 września 1978 r. do dnia 30 czerwca 2000 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach brakarza wyrobów gotowych i lakiernika-obcinacza. Ubezpieczona wykorzystała urlop wychowawczy w okresie od dnia 14 marca 1987 r. do dnia 30 kwietnia 1989 r. Ponadto wskazano, że odwołująca wykonywała pracę w warunkach szczególnych w okresie od dnia 5 września 1978 r. do dnia 13 marca 1987 r. oraz od dnia 1 maja 1989 r. do dnia 30 czerwca 2000 r. na stanowisku brakarz, lakiernik i obcinacz zgodnie z wykazem A, działem VII pod pozycją 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (k. 1 a. k. p.).

Odwołująca od dnia 6 grudnia 1978 r. była zatrudniona w wymiarze czasu pracy 46 godzin tygodniowo w systemie dwuzmianowym (k. 9-10 a. o.).

Odwołująca od dnia 1 marca 1981 r. była zatrudniona w wymiarze czasu pracy 41,3 godzin tygodniowo (k. 12 a. o.).

Odwołująca od dnia 1 maja 1989 r. była zatrudniona w wymiarze czasu pracy 20 godzin tygodniowo, co stanowiło 1/2 etatu (k. 20 a. o.).

Odwołująca od dnia 2 października 1989 r. była zatrudniona w wymiarze czasu pracy 36 godzin tygodniowo (k. 22 a. o.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w oparciu o własne ustalenia wydał zaskarżoną decyzję z dnia 4 kwietnia 2014 r., znak: (...), zgodnie z którą odmówił odwołującej przyznania prawa do emerytury z warunków szczególnych z uwagi na nielegitymowanie się przez nią 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uznał jako okresów pracy w warunkach szczególnych od dnia 5 września 1978 r. do dnia 13 marca 1987 r. oraz od dnia 1 maja 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., ponieważ brak było świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, natomiast świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2000 r. nie zawierało informacji o okresie przepracowania przez ubezpieczoną na wymienionych stanowiskach pracy oraz brak było wyszczególnionego zarządzenia właściwego ministra resortowego zgodnie z wykazem, działem, pozycją i punktem, któremu podlega zakład pracy (k. 15 a. e.).

Ubezpieczona pracowała w (...) na stanowisku lakiernika, obcinacza i brakarza na jednej zmianie ze świadkiem J. M., gdzie brygadzystą był świadek J. T.. Do obowiązków brakarza należało pakowanie, lakierowanie i sprawdzanie spodów. Jak nie było pracy na lakierni, to odwołująca obcinała spody. H. K. wykonywała ww. obowiązki w sposób ciągły w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym samym pomieszczeniu była lakiernia i stół do pakowania. Ubezpieczona jednego dnia pracowała jako lakiernik, a drugiego jako brakarz. Odwołująca na oddziale poliuretanowym pracowała 8 godzin dziennie, a na gumowym dwa dni po 7,5 godziny i trzy dni po 6 godzin z uwagi na warunki pracy, co było uznawane za pełny wymiar czasu pracy. Na hali był oddział gumowy i poliuretanowy, na których panowały nieprzyjemne warunki, ponieważ były opary chlorku metylenu i acetonu. Na oddziale gumowym najbardziej dokuczliwe były odtłuszczenia z kwasu solnego. Odwołująca była pod wpływem odczynników chemicznych, acetonu i zapylenia (zeznania świadków J. M., J. T. i A. P. oraz zeznania odwołującej – k. 29-30 i 209-210 a. s.).

Sąd w oparciu o opinię uzupełniającą biegłego sądowego ds. BHP J. P. ustalił, że zeznania świadków są spójne, szczegółowe i nie pozostają w sprzeczności z treścią dowodów z zeznań złożonych w toku dotychczasowego postępowania sądowego oraz dokumentów wytworzonych w trakcie przebiegu zatrudnienia. Ponadto stanowią one istotne dopełnienie dotychczasowego materiału dowodowego, a w szczególności wskazują na obowiązywanie w zakładzie skróconego dobowego i tygodniowego wymiaru czasu pracy. Odwołująca od dnia 1 marca 1981 r. z wyłączeniem okresu urlopu wychowawczego oraz okresu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy na 1/2 etatu będąc zatrudniona na stanowisku lakiernika, obcinacza spodów do lakierowania i brakarza wykonywała pracę w skróconym dobowym wymiarze czasu pracy ze względu na zatrudnienie w warunkach szczególnie uciążliwych lub szczególnie szkodliwych dla zdrowia. Przeprowadzona analiza Wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykazała, iż prace odwołującej w okresach od dnia 6 grudnia 1978 r. do dnia 13 marca 1987 r. na stanowisku brakarza wyrobów gotowych, od dnia 2 października 1989 r. do dnia 30 kwietnia 1990 r. na stanowisku lakiernika obcinacza, od dnia 1 maja 1990 r.

do dnia 31 sierpnia 1992 r. na stanowisku brakarza – manipulanta oraz od dnia 1 września 1992 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. na stanowisku brakarza wyrobów gotowych są objęte Działem XIV – Prace różne pod pozycją 24 – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji oraz pod pozycją 17 – lakierowanie lub natryskowe niezhermetyzowane. Ww. prace z wyłączeniem 146 dni okresów nieskładkowych spełniają przesłanki uznania za wykonywane w szczególnych warunkach. Natomiast w okresie od dnia 1 maja 1989 r. do dnia 30 września 1989 r. ubezpieczona nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach z uwagi na zatrudnienie w wymiarze 1/2 etatu. (k. 218-226 a. s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie złożonych do akt dokumentów, w tym akt rentowych, akt osobowych, zeznań świadków J. M., J. T. i A. P. oraz zeznań odwołującej w charakterze strony, a w szczególności z wniosków zawartych w opinii uzupełniającej biegłego sądowego ds. BHP J. P..

Dokumenty przedłożone przez strony niniejszego postępowania stanowią obiektywny oraz w pełni wiarygodny materiał dowodowy. Świadcowie to osoby, które pracowały z ubezpieczoną w spornym okresie, znały więc doskonale specyfikę jej pracy. Zeznania świadków oraz odwołującej były logiczne i spójne oraz korelowały z materiałem dowodowym w postaci dokumentów i z opinią biegłego, zatem Sąd uznał je za wiarygodne i przyjął za podstawę ustaleń faktycznych niniejszej sprawy. W szczególności dodatkowe zeznania świadków i odwołującej w przeprowadzonym postępowaniu sądowym po uchyleniu wyroku przez Sąd Apelacyjny pozwoliły biegłemu sądowemu na zajęcie stanowiska, zgodnie z którym uznano cały okres pracy H. K. w warunkach szczególnych w (...)z wyłączeniem okresu urlopu wychowawczego oraz okresu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy na 1/2 etatu. Ww. świadkowie w szczególności wskazywali na obowiązywanie w zakładzie skróconego dobowego i tygodniowego wymiaru czasu pracy. W związku z powyższym Sąd pominął przy ustalaniu stanu faktycznego treść opinii głównej biegłego sądowego J. P., a także wnioski z jego przesłuchania na rozprawie, ponieważ nie dysponował on wtedy całością zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności dodatkowymi zeznaniami świadków.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie H. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 kwietnia 2014 r., znak: (...) jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 27 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 748 j. t., zwana dalej „ustawą”) stanowi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40. jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z ust. 2 powyższego artykułu, emerytura o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze o których mowa w powołanym art. 184 ustawy nie podlega wykładni rozszerzającej. Prace te ściśle

i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43). Jednakże nabycie uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym, charakterze podlega dalszym ograniczeniom. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik ma obowiązek wykonywać ją stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem kobieta nabywa prawo do emerytury po spełnieniu wszystkich przesłanek wymienionych w § 3 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia, jeśli:

1. legitymuje się 20-letnim okresem pracy liczonym łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonuje pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnie wiek emerytalny wynoszący 55 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia);
4. zatrudnionym jest przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W niniejszej sprawie spornym było, czy praca wykonywana przez odwołującą w okresach od dnia 5 września 1978 r. do dnia 13 marca 1987 r. oraz od dnia 1 maja 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie (...) S.A. miała charakter i podlegała zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych. Spełnienie innych warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury pozostawało bezsporne. Nie podlega wątpliwości, że z dniem 29 listopada 2010 r. ubezpieczona osiągnęła wiek 55 lat. Nadto, strony nie kwestionowały faktu, że odwołująca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast zgodnie z treścią wynikającą z wydanej zaskarżonej decyzji organu rentowego wynikało, że odwołująca legitymuje się co najmniej 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

Jak wynika z akt osobowych i rentowych, zeznań świadków i odwołującej, a w szczególności opinii uzupełniającej biegłego, H. K. pracowała w spornym okresie czasu, zaliczonym przez biegłego sądowego do warunków szczególnych w (...) na stanowiskach brakarza wyrobów gotowych od dnia 6 grudnia 1978 r. do dnia

13 marca 1987 r., lakiernika obcinacza od dnia 2 października 1989 r. do dnia 30 kwietnia 1990 r., brakarza – manipulanta od dnia 1 maja 1990 r. do dnia 31 sierpnia 1992 r.

oraz brakarza wyrobów gotowych od dnia 1 września 1992 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Czynności, które ubezpieczona wykonywała wynikające z zajmowanych stanowisk pracy

i potwierdzone wiarygodnymi oraz spójnymi zeznaniami świadków objęte są w wykazie A, dziale XIV – Prace różne pod pozycją 24 – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji oraz pod pozycją 17 – lakierowanie lub natryskowe niezhermetyzowane rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wyżej wymienione prace ubezpieczona wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy w toku postępowania sądowego kwestionował ustalenia biegłego, zgodnie z którymi uznano, że odwołująca od dnia 2 października 1989 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w warunkach szczególnych. Sąd zważył, że pomimo świadczenia pracy przez odwołującą w ww. okresie przez 36 godzin tygodniowo, nie można uznać, iż jest to niepełny wymiar czasu pracy. Świadkowie jasno wskazali, że ubezpieczona na oddziale poliuretanowym pracowała

8 godzin dziennie, a na gumowym dwa dni po 7,5 godziny i trzy dni po 6 godzin

z uwagi na warunki pracy, co było uznawane za pełny wymiar czasu pracy. Również biegły sądowy przychyłając się do wniosków wyprowadzonych z zeznań świadków uznał ww. sporny okres do pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem Sądu przeprowadzone postępowanie, w tym dowody z dokumentów, zeznania świadków i odwołującej oraz opinia

uzupełniająca biegłego sądowego wykazały, że wypełnia ona niezbędne przesłanki warunkujące przyznanie mu prawa do spornego świadczenia. Wobec tych wszystkich okoliczności, Sąd uznał, iż zaskarżona decyzja jest błędna i podlega zmianie, albowiem odwołująca ma prawo do przejścia na wcześniejsza emeryturę z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Odnosnie ustalenia terminu od jakiego Sąd Okręgowy uznał za zasadne przyznanie odwołującemu się prawa do emerytury, zastosowanie znajduje art. 129 pkt 1. ustawy,

w oparciu o który świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury

(tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Sąd Okręgowy na podstawie powołanego wyżej przepisu przyznał odwołującej prawo do przedmiotowego świadczenia od dnia 1 marca 2014 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)

(...)